

REGIMENTE DE CAVALERIE ÎN GARNIZOANA BÂRLAD

Oltea RĂȘCANU GRAMATICU*

Cuvinte-cheie: *Bârlad, evenimente militare; Primul Război Mondial, Al doilea Război Mondial, Regimentul 2 Roșiori Cavalerie, Regimentul 3 Roșiori Cavalerie, Regimentul 10 Călărași, Șarja Prunaru (15 noiembrie 1916).*

Key-words: *Bârlad, military events, the First World War, the Second World War, the 2nd Roșiori Cavalry Regiment, the 3rd Roșiori Cavalry Regiment, the Prunaru Charge(November 15. 1916).*

Abstract: *Along with the rest of the Romanians, the citizens of Bârlad brought their contribution to the great military events in which Romania was involved: the Independence War (1877-1878), the First World War (1916-1918) and the Second World War (1941-1945). Several military troops that stationed at the local garrison proved their bravery through time: the 2nd Roșiori Cavalry Regiment (1895), the 3rd Roșiori Cavalry Regiment(1905), the 10th Regiment Călărași(1923). The 2nd Roșiori Cavalry Regiment is famous for the Prunaru Charge (November 15 1916), when it briefly stopped the German offensive on the north shore of Danube, with the high cost of hundreds of lives, for the liberation of Bessarabia (July 1941), Odessa (1941), Stalingrad (1942), Budapest (1945).*

Cavaleria, a doua armă ca pondere în armata română, a fost bine reprezentată și în Garnizoana Bârlad. Câte un escadronul de călărași cu schimbul, proveniți din dorobanții călări, exista în fiecare județ. Prin *Legea de organizare a puterii armate*, din 1872, au fost create opt regimente de călărași compuse din câte trei - cinci escadroane⁵⁵⁷.

În organica Regimentului 6 Călărași Focșani a existat și un escadron din Tutova, alături de cele din Tecuci, Putna și Râmnicul-Sărat⁵⁵⁸. În mai 1876, escadronul Tutova era compus din: doi sergenți, doi brigadierii, un trompeți, 35 de soldați, 30 de cai.

Conform Decretului nr. 1164, din 5 aprilie 1880, se mai înființau patru noi regimente de călărași și organizarea teritorială a celor 12 regimente se modifica. Regimentul era subordonat Diviziei a 3-a Teritoriale Militare. Din Regimentul 5 Călărași Galați făceau parte: Escadronul 1 „Covurlui” cu reședința în Galați, Escadronul 2 Tecuci, Escadroanele 3 și 4 „Tutova” cu reședința la Bârlad⁵⁵⁹. Se

* Președinte, Filiala Bârlad a Societății de Științe Istorice din Romania.

⁵⁵⁷ Durata serviciului era de șapte ani din care doar 1/3 era în serviciu activ. Recruții făceau câte 20 de zile de concentrare, iar rezerviștii duminicile, sărbătorile legale, și în câte două concentrări de câte 15 zile pe an, precum și participarea la manevre (*Legea organizării puterii armate – 11 iunie 1868 – 27 martie 1872 -12 martie 1874*, București, 1874).

⁵⁵⁸ Vezi *Istoria cavaleriei române*, p. 123 -160; și C. Chiper, *op. cit.*, p. 88 și urm.

⁵⁵⁹ *Ibidem*, p. 88-89.

stabilea că Regimentul 5 Călărași, cu reședința la Galați, avea în componența sa „al treilea și al patrulea escadron Tutova” cu reședința la Bârlad⁵⁶⁰.

Pe baza unor noi reglementări militare escadronul de la Bârlad intră în componența Regimentului 7 Călărași cu reședința la Iași. Decretul din 22 februarie 1889 stabilea noile circumscripții teritoriale ale Corpurilor de armată cu unitățile și circumscripțiile de recrutare ce li se subordonează. Prin decizia ministerială din 28 iulie 1891 privitoare la restructurarea efectivelor cavaleriei, escadronul de călărași de la Bârlad devine permanent, fiind organizat pe patru plutoane. Pentru cazare se închiriau localuri, grajduri și barăci.

Escadronul de călărași de la Bârlad, în cadrul Regimentului 6 Călărași, a contribuit, alături de celelalte formațiuni militare bârlădene, la cucerirea independenței României (1877-1878).

Regulamentul trupelor de călărași din 9 mai 1889 aduce precizări privind activitatea acestora. Comandantul escadronului trebuia să informeze Ministrul de Război și Ministerul de Interne despre evenimentele petrecute în circumscripția sa cum ar fi: provocări la revoltă contra guvernului, tulburările populației, atacul convoaielor și a proprietăților, instigarea soldaților la dezertare etc. Ofițerii de călărași „sunt ofițeri de poliție judiciară auxiliară ai procurorului” ei având atribuții specifice poliției judiciare. Călărașii erau însărcinați și cu paza drumurilor și a podurilor, cu respectarea regulilor de circulație. Efectele de îmbrăcăminte, harnașament, echipamentul de onoare și sabia se păstrau la domiciliul călărașului. Călărașii cu schimbul alternau la serviciul ordinar, după 7 zile, schimbarea se făcea duminica la orele 8 dimineața la reședința escadronului. Autoritățile administrative, prefect, subprefect, primar puteau cere comandantului de călărași să intervină pentru păstrarea ordinii publice sau rezolvarea unor probleme deosebit.

Brigada a 5-a Cavalerie, cu reședința la Bârlad, avea în compunere, în 1913, Regimentele 2 și 3 Roșiori Bârlad și Regimentul 6 Roșiori Tecuci. Brigada era subordonată Diviziei a 6-a Infanterie Focșani. Prin Înalt Decret nr. 5878 din 7 octombrie 1913, s-a stabilit repartizarea regimentelor de cavalerie la marile unități și comandamentele superioare⁵⁶¹. În urma unei noi reorganizări din 1914, Brigada 5 Roșiori Bârlad avea în subordine Regimentele 2 și 3 Roșiori Bârlad, având comandant pe generalul Alexandru Cerchez⁵⁶².

Brigada 5 Roșiori, subordonată Diviziei a 2-a Cavalerie, a participat la Războiul pentru Întregirea Neamului (1916-1919), inclusiv la Operațiunea Debrețin–Budapasta (aprilie-noiembrie 1919) din Ungaria, dând dovadă de eroism și spirit de sacrificiu. După revenirea în garnizoană și perioada de refacere și instrucție, Brigada a 5-a Roșiori Bârlad (Regimentul 2 și 3 Roșiori), cu întreaga Divizie a 2-a Cavalerie a primit ordin de deplasare în Basarabia, în zona Sculeni- Ștefănești- Felești- Bălți, îndeplinind misiuni de instruire a propriilor efective și a tinerilor basarabeni, în perioada 11 decembrie 1920 - 1 aprilie 1921⁵⁶³.

⁵⁶⁰ La Divizia a 4-a Teritorială fînțau Regimentele 7 Călărași, 8 Călărași Bacău și 11 Călărași Botoșani (*ibidem*).

⁵⁶¹ *Istoria cavaleriei române*, p. 160.

⁵⁶² A.M.R., fond Regimentul 2 Roșiori, Registrul Istoric nr. 958, f. 78.

⁵⁶³ *Istoria cavaleriei române*, p. 210; C.Chiper, *op. cit.*, p. 91.

Conform noilor restructurări din domeniul Cavaleriei din 1925, cele două regimente bârlădene de roșiori au intrat în subordinea Brigăzii a 4-a Roșiori din Divizia a 3-a Cavalerie. Cu acest prilej a fost mutat la Bârlad și Regimentul 10 Călărași, care împreună cu Regimentul 9 Călărași, făceau parte din Brigada a 13-a Călărași⁵⁶⁴. În 1929 s-a înființat Divizia a 4-a Cavalerie, cu reședința la Bârlad, având în componență brigăzile a 9-a, a 10-a și a 11-a la Bârlad. Brigada a 4-a Roșiori s-a mutat la Iași⁵⁶⁵. Prin Înalt Decret Regal, nr.1931, din august 1936, Divizia a 4-a Cavalerie a fost desființată. În noile condiții internaționale de agravare a tensiunilor militare, Divizia a 4-a Cavalerie a fost reînființată, cu reședința la Cluj și Corpul de Cavalerie⁵⁶⁶.

Regimentul 2 Roșiori „Prunaru”

Regimentul 2 Roșiori, cu vechi tradiții de luptă⁵⁶⁷, înființat în 1869, sub conducerea colonelului Dumitru Donici, în tabăra de la Furceni⁵⁶⁸, după mai multe staționări în garnizoanele Iași, București⁵⁶⁹, Brăila, Botoșani a fost dislocat în garnizoana Bârlad, la 1 octombrie 1895.

Noua cazarmă a roșiorilor s-a construit în fața celei mai vechi a Regimentului 12 „Cantemir” (care dispunea de o suprafață de opt hectare, cumpărat cu suma de 10.000 lei de la Epitropia Casei Proprietății Moșiei Târgului Bârlad) și se numea „Principesa Maria”. Terenul achiziționat a făcut obiectul unui Act de vânzare-cumpărare din 21 iulie 1895, prin care *„Epitropia Casa-Proprietăți moșiei târgului Bârlad, reprezentată prin epitropii săi Mihail Borș, Petrache I.Rășcanu, Mihai Ionescu și Toader Gavril Vlad... vinde Ministerului de Război, reprezentat prin*

⁵⁶⁴ *Ibidem*, f. 211-212. Brigada a 5-a Roșiori a fost mutată la Iași, rămânând în subordinea Diviziei a 2-a Cavalerie.

⁵⁶⁵ *Ibidem*, f. 213

⁵⁶⁶ A.M.R., fond 948, dosar 532, f. 101.

⁵⁶⁷ Regimentul 2 Roșiori s-a remarcat în Războiul de Independență prin curajul și eroismul ostașilor săi, în a 3-a bătălie pentru Plevna (30 august 1877), Rahova (9 noiembrie 1877), Vidin (ianuarie 1878). Prima subunitate care a intrat în Rahova, la 9 noiembrie 1877, a fost din Regimentul 2 Roșiori. După încheierea păcii, în 1878, regimentul a fost dislocat la Brăila.

⁵⁶⁸ A.M.R., Pitești, fond Regimentul 2 Roșiori, Registrul Istoric nr. 958, f. 3-6.

⁵⁶⁹ La 25 septembrie 1871, Regimentul 2 Roșiori a fost dislocat la Iași, apoi mutat în tabăra de la Furceni (6 iulie 1872), două luni mai târziu, Escadroanele 1 și 2 din componența unității au fost mutate la București, iar Escadroanele 3 și 4 la Iași. În 1873 au avut loc manevre militare la Târgoviște, apoi în garnizoanele de reședință, sub comanda colonelului Constantin Farmac, iar din 1876 a colonelului Pavel Cernovodeanu. Noi dislocări în garnizoanele Giurgiu, Buzău, Râmnicu Sărat, Focșani și Iași, iar la 21 mai 1877 în cazarma Malmaison - București. Mutat la Galicea Mare în luna iunie 1877, a primit drapelul de luptă la 16 iulie 1877 (*ibidem*, f. 8-9). Regimentul 2 Roșiori a participat la aplicații de luptă, între 1878-1888, la Ostrov, Mangalia și Constanța, iar la sfârșitul anului s-a înapoiat în cazarma „Sfântu Gheorghe” din București. Manevrelor militare din zona Focșani, din 1887, s-au încheiat cu o defilare în fața regelui Carol I. La ordinul guvernului liberal, I.C.Brătianu, efectivele Regimentului 2 Roșiori au participat la restabilirea ordinii în timpul răscoalelor țărănești, din 1888, din localitățile Axeni, Urziceni, Fierbinți, Oltenița, Hotarele și Tăriceni. Regimentul și-a continuat instrucția în zona Prahovei, Dobrogea, București, Slobozia, Buzău, Focșani. La 20 aprilie 1892, regimentul a fost mutat la București, desfășurând în luna iunie o mare aplicație, în subordinea Diviziei a 4-a Infanterie București; în 1893 în județele Prahova, Vrancea și Galați; 1894 Botoșani și Vaslui (*ibidem*, f.12-15).

maiorul Constantin Marin, șeful Serviciului Geniu, Corpului IV de armată, terenul necesar construcției cazarmei de cavalerie, teren situat lângă bariera Tecuci, în fața Cazărmii de Infanterie, prevăzut în alăturatul plan vizat de Tribunalul Tutova, având laturile cele mari de 400 m lungime iar cele mici de 200 m, cu o suprafață totală de 8,0000 ha, limitată la Nord, Est și Vest cu proprietatea Casa Proprietății la sud cu Calea Națională Bârlad-Tecuci. Prețul cu care am vândut aceste 8,0000 ha este de 10.000 lei...⁵⁷⁰.

În ianuarie 1897, se vor mai cumpăra încă 12 ha de pământ pentru construcția unei alte cazărmi, destinate tot pentru cavalerie, situată la sud de cea a Regimentului 2 Roșiori. Prin actul de vindere - cumpărare, nr. 8707/ 16 ianuarie 1897 s-au mai cumpărat încă 12 ha de la Epitropia Casei Proprietății Moșiei Târgului Bârlad, de către Ministerul de Război, reprezentat de maior Dimitrie Petrescu, Șeful Serviciului de Geniu al Corpului 5 Armată, „*teren necesar pentru construcția unei cazarme de cavalerie, unui depozit de furaje, teren situat lângă și în prelungirea terenului pe care se află construit o altă cazarmă de cavalerie, după cum se arată în alăturatul plan, având laturile cele mari de 600 metri lungime, iar cele mici numai de 235 metri, cealaltă de 165 metri cu o suprafață totală de 12 hectare, limitată la răsărit cu Șoseaua Bârlad-Tecuci, la apus și miazăzi cu moșia Târgului, iar la miazănoapte cu Cazarma de cavalerie construită mai înainte. Prețul în care s-a vândut și cumpărat aceste 12 hectare este de 15.000 lei...*” Actul a fost semnat de A. D. Hristea, D. Ilie, Gheorghe Ceteran și reprezentantul Ministerului de Război, maior D. Petrescu. Actul a fost autentificat de Tribunalul Tutova, cu nr. 50, din 16.I.1897⁵⁷¹. În total, Cazarma Regimentului 2 Roșiori dispunea de o suprafață de 20 ha, la sfârșitul secolului al XIX-lea.

Cu actul de cedare nr.359 din 14.09.1898, Ministerul de Război cumpără peste drum de cazarma de cavalerie suprafața de 2 fâlcii, 48 de prăjini și 17 stânjani de teren, care reprezentau 10,6 ha și în care se vor construi hale de antrenament pentru trupele de cavalerie. Solicitarea din partea Ministerului de Război s-a făcut prin adresa nr. 892 din 12.09.1898⁵⁷². Din procesul verbal, încheiat la 14/26 septembrie 1898, între inginerul șef al județului Tutova, inginerul Grigore Palade și reprezentantul Ministerului de Război, maiorul Petrescu Dumitru, Șeful serviciului geniu al Corpului 4 Armată, rezultă că s-a procedat la delimitarea și pichetarea terenului cedat de „Casa proprietarilor moșiei Târgului Bârlad” pentru mărirea curții cazărmii Regimentului în vederea construirii de noi pavilioane, atât pentru personal cât și pentru animale, în special cai, care la acea dată făceau obiectul dotării unităților de cavalerie.

În perioada 1900-1902 s-a terminat de construit restul pavilioanelor regimentului. În urma regularizărilor suprafețelor deținute de către unitățile militare de

⁵⁷⁰ DJAN Vaslui, fond Casa Proprietății Obștei Bârlad, Act de vânzare – cumpărare, cu recipisa 2811, din 21 iulie 1895, pentru o suprafață de 8 ha de pământ, valoarea sumei achitate fiind de 10.000 lei.

⁵⁷¹ *Ibidem*, Act de vindere-cumpărare, nr. 8707 din 16. I. 1897.

⁵⁷² *Ibidem*, Adresa nr. 8920 de cedare a unui teren de 10,6 ha din proprietatea Consiliului județean către Ministerul de Război pentru construirea „unei hale de exercițiu trupelor din acest județ”.

pe raza orașului Bârlad, în 1966, garnizoana Bârlad a mai primit o modestă suprafață de 0,0804 ha⁵⁷³.

Uniforma pitorească a roșiorilor (tunică roșie cu brandenburguri din mătase neagră, pantaloni albi ornați cu găitane tot de mătase neagră, căciulă din blană neagră de miel cu fundul din mușama neagră peste care se atașa un fund mobil de postav alb, care cădea în formă de flamură în partea stângă, prevăzută cu cocardă și două găitane galbene; mănuși din piele albă de castor, cizme din piele lustruită piteni din oțel nichelat care se atașau cu ajutorul unor curele negre prin cataramă albe la partea exterioară, dolmanul de culoare roșie cu guler, piept, poale și mâneci de astrahan; manta de culoare neagră cu gulerul din postav roșu, cu petlițe din postav de culoare albă), încântau privirile trecătorilor bârlădeni cu ocazia paradelor militare. La ceremonialul militar din București, din 9 mai 1902, în prezența regelui Carol I, vechiul drapel al Regimentului 2 Roșiori a fost înlocuit cu altul nou ce era împodobit cu decorațiile „Steaua României”, „Virtutea Militară” și „Trecerea Dunării”.

După o scurtă staționare în Garnizoana București (1905-1907), Regimentul 2 Roșiori revine la Bârlad⁵⁷⁴. Ca și Regimentul de Infanterie „Cantemir” nr.12, Regimentul de Roșiori nr.2 a fost angajat pentru menținerea ordinii publice cu ocazia răscoalei țărănești din 1907⁵⁷⁵. Într-un ordin de zi al Comandamentului Corpului 4 Armată, generalul Iarca, se arăta că „militarii au avut tăria să se poarte cu mărinimie și cumpătare față de răsculați și în același timp au știut să rămână neclintit, supuși și ascultători la îndeplinirea datoriei”.

Efectivele totale ale regimentului, în vara anului 1913, când se declanșează cel de al doilea război balcanic, erau de 24 ofițeri, 548 călăreți, 568 cai și 17 trăsură. Regimentul 2 Roșiori, comandat de locotenent-colonelul Gheorghe Naumescu, primește ordin să se deplaseze spre Giurgiu (tren), Dăbuleni, Bechet (marș de 185 km), apoi va trece Dunărea pe bacuri în Bulgaria până la Zlatița⁵⁷⁶. Aflat în subordinea Brigăzii 1-a Cavalerie și a Divizei 1-a Cavalerie a mărșăluit și luptat pe traseul: Butani – Herdinii – Dolgavinița – Coșani – Lepcevo – Cobilac- Ferdinand – Bercovitză⁵⁷⁷. După semnarea Păcii de la București, la 28 iulie, și demobilizarea armatei, la 31 iulie 1913, Regimentul 2 Roșiori Bârlad s-a înapoiat la reședința de garnizoană, la 21 august 1913. Divizionul 1 a fost dislocat pentru pază la Silistra, până la 28 mai 1914. Pentru fapte de vitejie, în al doilea război balcanic, drapelul de luptă al Regimentului 2 Roșiori Bârlad a fost decorat cu Medalia „Avântul Țării”⁵⁷⁸.

⁵⁷³ Prin Decizia nr. 62 din 28.02.1966, Sfatul Popular al orașului Bârlad, Comitetul Executiv, la adresa Sfatului Popular al Regiunii Iași, Comitetul Executiv nr.3179/98 din 27 ianuarie 1966, hotărăște să se regularizeze suprafețele de teren deținute de către unitățile militare de pe raza orașului Bârlad (*ibidem*, fond Sfatul Popular al orașului Bârlad, dosar Decizii).

⁵⁷⁴ Pentru un an, începând cu 26 octombrie 1905, regimentul se mută în Garnizoana București, instalându-se cu trei escadroane în cazarma Malmaison și un escadron în cazarma Cotroceni. Conform Înaltului Decret nr. 2223 la 26 octombrie 1907, regimentul revine la Bârlad, schimbând locul cu Regimentul 4 Roșiori, mutat la București (*ibidem*, f. 47).

⁵⁷⁵ Intervenție militară în localitățile Pantelimon, Crevedia, Cartojani, Jilava, Fierbinți (*ibidem*, f. 42-46).

⁵⁷⁶ În această campanie regimentul a pierdut 4 oameni (*ibidem*, f. 63).

⁵⁷⁷ *Ibidem*, f. 65-67.

⁵⁷⁸ *Ibidem*, f. 70-78.

Între anii 1915-1916, Regimentul 2 Roșiori Bârlad a desfășurat aplicații și manevre militare în zona Dohasca- Lespezi – Vatra Pașcani⁵⁷⁹. Locotenent-colonelul Gheorghe Naumescu va conduce regimentul în luptele din Campania anului 1916-1917, din timpul Primului Război Mondial, culminând cu vestita „*Șarjă Prunaru*” (15 noiembrie 1916).

Cu ocazia aniversării a 50 de ani de la înființarea regimentului, s-a dezvelit un monument, în grădina din fața cazărzii Regimentului 2 Roșiori Bârlad (6 mai 1920) pentru a cinste memoria eroilor. La festivitate au participat comandantul Diviziei a 2-a Cavalerie, generalul Constantinidi și comandantul Brigăzii 5 Roșiori, generalul Sinescu⁵⁸⁰. Cu acest prilej, comandantul Regimentului 2 Roșiori, colonelul Aurel Marinescu a rostit o emoționantă cuvântare: „*Pătrunși de o adâncă recunoștință față de camarazii căzuți în război, ofițerii și trupa Regimentului 2 Roșiori desvelesc azi acest modest monument pentru a slăvi memoria eroilor care acum nu mai sunt în rândurile noastre. Numele iubiților noștri camarazi pierduți pentru vecie stă azi săpat cu litere de aur pe acest monument, de veșnică pomenire, rămânând pentru posteritate ca cel mai scump suvenir pentru bravii noștri camarazi ce au pierit în acest război, în Carpați, la Dunăre, la Nistru și la Tisa. Aceștia sunt eroii noștri, în frunte cu bravul lor comandant, colonelul Gheorghe Naumescu, rănit în câmpiile Dunării, în șarja de cavalerie de la Prunaru și mort apoi în captivitate în Bulgaria; ei au înscris pagina cea mai glorioasă din istoria acestui regiment, care disprețuind moartea s-au aruncat în luptă ca flăcăii la nuntă*”⁵⁸¹.

Conform Ordinului Marelui Stat Major, nr.136 din 5 decembrie 1920, unitatea, aflată în subordinea Diviziei a 2-a Cavalerie Iași, a fost dislocată în Basarabia, la 11 decembrie 1920 până în toamna anului 1921, asigurând ordinea publică, paza graniței, instruirea ostașilor săi cât și basarabeni.

În 1925, cele două regimente bârlădene de roșiori au intrat în subordinea Brigăzii a 4-a Roșiori Bârlad din Divizia a 3-a Cavalerie. În 1930, Marele Stat Major a hotărât ca la titulatura unității să se adauge numele de „Prunaru”, în amintirea eroiceii șarje condusă de colonelul Gheorghe Naumescu. Cu acest prilej, în orașul Bârlad s-a organizat o frumoasă festivitate încheiată cu o paradă militară la care au participat toate unitățile garnizoanei. În memoria eroilor, la 8 iunie 1930, pe locul luptelor de la Prunaru a fost ridicat un monument⁵⁸².

În anul 1939, Regimentul 2 Roșiori a fost mutat la Timișoara, integrat în Brigada 1-a Cavalerie Arad, iar Regimentul 3 Roșiori la Turnu-Severin, integrat Diviziei Cavalerie Lugoș⁵⁸³. Regimentul 2 Roșiori „Prunaru” s-a remarcat prin glorioase fapte de arme, în cel de Al Doilea Război Mondial, atât în Campania din Est, cât și cea de Vest, dar a suferit mari pagube materiale și umane.

Prin Instrucțiunile Speciale nr. 70.200 din 1 noiembrie 1944, ale Marelui Stat Major, Regimentul 3 Roșiori s-a contopit cu Regimentul 6 Roșiori din Divizia a 5-a de Cavalerie Iași, care, cu începere de la această dată a fost desființată. Regimentele 2 și

⁵⁷⁹ *Ibidem*, f. 81-82.

⁵⁸⁰ *Ibidem*, f. 258-259.

⁵⁸¹ *Ibidem*.

⁵⁸² C. Chiper, *op. cit.*, p. 106.

⁵⁸³ A.M.R., fond 948, dosar 532, f. 101.

3 Roșiori au luptat cu eroism și pe Frontul de Vest, la eliberarea întregului teritoriu românesc, apoi în Ungaria și Cehoslovacia.

Divizia 1-a Cavalerie, conform Instrucțiunilor Marelui Stat Major, nr.56500 din 24 iunie 1945, a intrat în garnizoanele de pace Arad, Timișoara și Lugoj. Regimentul 2 Roșiori a fost cartiruit la Timișoara. Divizia a 9-a Cavalerie s-a desființat, la 5 august 1945, Regimentul 3 Roșiori fiind transformat în Regimentul Centrului de Instrucție al Cavaleriei⁵⁸⁴.

Conform Decretului-lege, nr. 1909 din 1946, au fost desființate Divizia a 8-a Cavalerie, Regimentul 5 Roșiori și Divizionul 2 Călărași Purtat. Regimentul 9 Roșiori a intrat în compunerea Diviziei 1-a Cavalerie, iar Regimentul 4 Roșiori în subordinea Brigăzii Mixte Care de Luptă, ca regiment purtat⁵⁸⁵.

Din decembrie 1946 și până în iunie 1947, comandantul regimentului a fost colonelul Teodor Șerbănescu. După înființarea Diviziei 1-a Cavalerie (20 august 1947), Regimentul 2 Roșiori „Prunaru” a intrat în subordinea Regiunii a 4-a Militare Iași și a fost dislocat la Bârlad, desființând și contopind Regimentul 12 Călărași⁵⁸⁶.

Pe baza Instrucțiunilor Marelui Stat Major, nr. 45.100 din 24 august 1948, Regimentul 2 Roșiori era integrat în Brigada a 2-a Cavalerie⁵⁸⁷. La începutul anului 1949, unitatea și-a schimbat denumirea în Regimentul 2 Cavalerie. În toamna anului 1951 a fost schimbată numerotarea marilor unități și a unităților, astfel Brigada a 2-a a devenit Brigada 73 Cavalerie, Regimentul 2 Cavalerie a devenit Regimentul 119 Cavalerie. Ultima reorganizare a avut loc la 1 septembrie 1953. Comandamentul Brigăzii 73 Cavalerie de la Târgoviște și unitățile de brigadă au fost desființate. Regimentul 119 Cavalerie a rămas în subordinea Regiunii 2 Militare București.

În conformitate cu modernizarea armamentului și a tacticii militare, potrivit Ordinului Marelui Stat Major, nr.CL 10.100 din 18 septembrie 1954, pe data de 1 octombrie, Divizia 59 Cavalerie a fost transformată în Divizia 91 Mecanizată, cu comandamentul în garnizoana Oradea, Regimentul 119 Cavalerie de la Târgoviște desființat, alături de Escadronul de Cavalerie de Gardă Republicană și Școala de Ofițeri de Cavalerie de la Sibiu⁵⁸⁸.

Regimentul 3 Roșiori „Alba Iulia”

Regimentul 3 Roșiori, înființat în 1884⁵⁸⁹, după încheierea manevrelor militare

⁵⁸⁴ C. Chiper, *op. cit.*, p. 93-94.

⁵⁸⁵ „Monitorul Oficial”, nr. 138 bis, din 18 iunie 1946.

⁵⁸⁶ *Ibidem*, partea I-a, nr. 141, din 24 iunie 1947.

⁵⁸⁷ A.M.R., fond 948, rola 160, cadrele 159 și 160; C. Chiper, *op. cit.*, p. 94.

⁵⁸⁸ C. Chiper, *op. cit.*, p. 94-95.

⁵⁸⁹ În 1884, Regimentul 12 Jandarmi Călări a fost dislocat în București, din Dobrogea, având în componență 20 ofițeri, 467 oameni-trupă și 361 cai. Unitatea a luat denumirea de Regimentul 3 Roșiori în iulie 1884, avându-l comandant pe colonelul Dumitru Salamin mutat apoi în Dobrogea, patru ani mai târziu, sub comanda maiorului Gheorghe Cialâc: statul major și Escadronul 1 la Constanța, Escadronul 2 la Mangalia, Escadroanele 3 și 4 la Tulcea. În 1890, sub comanda colonelului Constantin Roșianu, regimentul a fost mutat în București, fiind vizitat de generalul Crețianu, comandantul Diviziei Independente de Cavalerie și de căpitanul Alexandru Averescu, șeful de stat major al diviziei. Între 1891-1893, Regimentul a desfășurat marșuri și manevre militare în zonele Târgoviște, Ploiești și Slobozia, apoi

din zona Roman, prin Înaltul Decret Regal nr. 1481 din martie 1905, a fost dislocat în garnizoana Bârlad. Unitatea, având în componență 27 ofițeri, 506 oameni-trupă, 609 cai, a ocupat cazarma „Principele Ferdinand”, care fusese eliberată după mutarea la București a Regimentului 2 Roșiori. În 1906, în cazarmă s-a deschis un cazinou și o popotă pentru ofițeri, la inaugurare participând și cadre ale Regimentului 4 Roșiori și Regimentul 12 „Cantemir” Bârlad⁵⁹⁰.

După câteva luni petrecute în cazarma „Mihai Bravul” din București (2 martie – 20 iunie 1906), și participarea la manevre militare în zonele Brăila, Dobrogea, Slobozia, Ploiești, în luna august a aceluiași an, s-a înapoiat la Bârlad (2 octombrie 1906). La solicitarea autorităților, unitatea participă la înfrângerea acțiunilor țărănești din martie 1907 în județul Iași (localitățile Târgu Frumos, Podul Iloaiei, Bivolari și Vaslui)⁵⁹¹.

Manevre militare au loc în Dobrogea între 1907-1910, sub comanda colonelului Emil Pretorian, apoi în zona Iași, Roman, Bacău, Brăila, Prahova, București, comandant colonelul Aristide Steriade.

Prin Înaltul Decret Regal, nr. 4608 din 20 iunie 1913, la data de 23 iunie Regimentul 3 Roșiori Bârlad a fost mobilizat, sub comanda colonelului Aristide Steriade, pentru participarea la al doilea război balcanic, deplasându-se pe itinerariul Bârlad- Giurgiu - Alexandria – Turnu Măgurele – Corabia - Buciu – Brusati – Cosorae⁵⁹². În luna august, Regimentul 3 Roșiori s-a retras din Bulgaria, revenind în garnizoana Bârlad la 21 august 1913⁵⁹³. La 16 mai 1914, drapelul regimentului, precum și o parte dintre cadre și ostași, au fost decorați cu Medalia „Avântul”.

Manevre militare s-au desfășurat între 1914-1915 sub comanda Diviziei a 2-a Cavalerie Iași în zonele Bârlad- Dolhasca, Lespezi-Pășcani. În timpul Primului Război Mondial, Regimentul 3 Roșiori a participat la cele două campanii ale armatei române din 1916 – 1917, la eliberarea Transilvaniei și operațiunea Tisa - Budapesta (aprilie - august 1919).

La 2 februarie 1920, Regimentul 3 Roșiori a început deplasarea spre Bârlad, ajungând în garnizoană la 10 februarie, unde continuă procesul de refacere și instrucție. Pentru consolidarea situației din Basarabia, provincie unită cu România în martie 1918, și stoparea acțiunilor ofensive a trupelor ucrainiene și a bandelor „revoluționare” bolșevice, la 11 decembrie 1920, Regimentul 3 Roșiori se deplasează în marș în zona Bălți. După decretarea trecerii întregii armate române la starea de pace (1921), Regimentul s-a deplasat, cu întreaga Brigadă a 5-a Roșiori, la Orhei și Buicani, în zona Chișinău, asigurând ordinea și paza în zonă.

Cu ocazia participării la amplele manifestații legate de încoronarea lui Ferdinand și a reginei Maria, ca regi ai României Mari (24 octombrie 1922) la Alba

---

între 1894-1896, în Dobrogea, Moldova (Tecuci, Vaslui, Bârlad) și Muntenia (Buzău, Ploiești, București), iar în anii următori în zonele Focșani, Bacău, Bârlad, Galați, București, Brăila, Dobrogea, Prahova (comanda coloneilor Nicolae Alexandrescu, Gheorghe Florescu, Ioan Toplicescu). Dislocat în garnizoana Tecuci (1900-1903), apoi a revenit în garnizoana București, participând la manevre în zonele Dolj, Prahova, Roman (1903 -1905) (*ibidem*, p. 51 și urm.)

⁵⁹⁰ *Ibidem*, f. 51-62.

⁵⁹¹ *Ibidem*, f. 69-74.

⁵⁹² *Ibidem*, f. 97-100.

⁵⁹³ *Ibidem*, f. 100.

Iulia, Regimentul 3 Roșiori a primit drapelul de luptă, alături de alte unități militare care se remarcaseră în Războiul de Reîntregire a Neamului. La 1 decembrie 1922 au fost decorați 5 ofițeri cu Ordinul „Coroana României” și 10 subofițeri cu Medalia „Serviciul Credincios”. La sfârșitul anului 1922, regimentul a fost mutat la Chișinău, în cazarma Buicani, fiind organizat pe 4 escadroane, un escadron de mitraliere, un pluton specialități, un escadron trupă stat major și un escadron depozit (la Târgoviște). Teritoriile de recrutare erau „Cantemir” (Tutova), Buzău, Râmnicu-Sărat, „Siret” (Galați), Orhei, Ismail. Garnizoana definitivă a regimentului s-a stabilit la Chișinău, împreună cu Brigada a 4-a Roșiori; Divizia a 2-a Cavalerie a fost cartiruită la Iași, Comandamentul Militar al Basarabiei stabilit în garnizoana Chișinău⁵⁹⁴.

La propunerea comandantului unității, susținute de Brigada a 4-a Roșiori și Divizia a 3-a Roșiori și aprobate de Inspectoratul General al Cavaleriei, la data de 20 iulie 1930, în titulatura unității s-a adăugat denumirea de „Alba Iulia”⁵⁹⁵.

O preocupare deosebită a comandanților unității a constituit-o instrucția trupelor în cazarmă și cu ocazia manevrelor militare din zonă: Buzău (1926, colonel Horia Dragomirescu), Ploiești (1927, colonel Ioan Carp), Prahova (1928), Râmnicu-Sărat (1929), Iași-Roman (1932-1934, locotenent-colonel Alexandru Georgescu), Cahul (1935, colonel Alexandru Georgescu), Basarabia (1936), Galați (1938, locotenent-colonel Aurel Dobjanski; Banat (1938)⁵⁹⁶. Din Banat, Regimentul 3 Roșiori s-a deplasat în zona de concentrare din Basarabia, la 22 iulie 1941, odată cu mobilizarea întregii armate române. Regimentul 3 Roșiori s-a remarcat, prin curaj și dârzenie, în cele două campanii militare din Est și din Vest, care au marcat participarea României la Al Doilea Război Mondial (22 iunie 1941-12 mai 1945).

După revenirea în țară, în luna august 1945, Regimentul 3 Roșiori „Alba Iulia” s-a stabilit în garnizoana Arad. La 5 august 1945, Divizia a 9-a Cavalerie a fost transformată în Centrul de Instrucție al Cavaleriei, iar Regimentul 3 Roșiori a devenit Regimentul Centrului de Instrucție al Cavaleriei.

Regimentul 10 Călărași

Conform Ordinului Marelui Stat Major, nr.105/ 1923, la data de 25 august 1923, Regimentul 10 Călărași, sub comanda colonelului Gheorghe Rădulescu, a fost mutat la Bârlad⁵⁹⁷. Unitatea s-a remarcat de la înființarea ei în 1908⁵⁹⁸, până la sosirea

⁵⁹⁴ *Ibidem*, f.108-109.

⁵⁹⁵ C. Chiper, *op. cit.*, p. 117.

⁵⁹⁶ Regimentul a fost dislocat la Turnu Severin, în zona de acțiune a Diviziei a 2-a Cavalerie Iași, care fusese concentrată în județul Timiș (*ibidem*).

⁵⁹⁷ La 16 august 1920 a fost dislocat la Bolgrad, în noiembrie a sosit la Brăila, apoi mutat la Ploiești (25 decembrie 1920 - 1 aprilie 1921), sub comanda colonelului Alexandru Izescu, și în cele din urmă la Bârlad.

⁵⁹⁸ Conform Înaltului Decret nr. 917 din 29 martie 1908, la propunerea generalului Alexandru Averescu, s-a înființat la 1 aprilie 1908, la Tulcea Divizionul de Cavalerie „Dobrogea”, comandat de maiorul Spirea Murgulescu, care în 1910 a constituit baza de formare a Regimentului 10 Călărași Tulcea, comandat de maiorul Baranga Savovici.

la Bârlad în cel de-al doilea război balcanic (1913)⁵⁹⁹ și în Războiul pentru Întregirea Neamului (1916-1919)⁶⁰⁰, activități de instrucție, pază și ordine în teritoriul nou recuperat, Basarabia⁶⁰¹. Regimentul 10 Călărași cuprindea: comanda regimentului, un escadron depozit, un escadron mitraliere, un pluton specialități și comanda Divizionului 2. Regimentul avea în subordine: Divizionul 3 și Escadronul 3 dislocat la Chișinău, Divizionul 1 și Escadronul 1, dislocate la Galați, Escadronul 4 dislocat la Ismail⁶⁰².

La 5 decembrie 1923, întreg regimentul se afla cartiruit la Bârlad, în cazarma Regimentului 23 Artilerie „Regele Ferdinand”, cu excepția Escadronului 1 de la Galați și a Escadronului 3 de la Chișinău. La conducerea regimentului a fost numit colonelul Alexandru Izescu (1924), apoi locotenent-colonelul Constantin Pantazi, viitorul ministru de război în guvernul Ion Antonescu⁶⁰³. În 1925, Regimentul 10 Călărași, împreună cu Regimentul 9 Călărași, făceau parte din Brigada a 13-a Călărași⁶⁰⁴, obținând rezultate bune la aplicații și manevre militare în zonele Tecuci, Târgoviște, Galați, Buzău și Ploiești⁶⁰⁵. După desființarea Diviziei a 4-a Cavalerie (1936), Regimentul 10 Călărași Bârlad a fost mutat la Sibiu (1938), continuând instrucția în diferite zone ale Transilvaniei. Grupul 127 Cercetare a participat la eliberarea

⁵⁹⁹ Regimentul a participat la cel de-al doilea război balcanic. După ce a trecut Dunărea pe la Corabia, regimentul a înaintat pe itinerariul Ghigheni- Dolni Dubnic – Lozane - Etropol - Ohrania – Racovița - Bailova – Gaitanevo – Etropole. După semnarea Păcii de la București, în august 1913, regimentul s-a înapoiat prin marș (4 -14 august), de la Zlatița la Dunăre și a traversat fluviul pe la Zimnicea, apoi a urmat itinerariul Frumoasa (Vedea)- Giurgiu – Medgidia – Tulcea, unde a sosit la 27 august, fiind primit cu entuziasm de populație. La 31 august armata a fost trecută în postură de pace. Regimentul desfășoară instrucția în cazarmă și în împrejurimile Tulcei, participă la manevre militare. Se remarcă în Războiul pentru Întregirea Neamului, unde participă cu 4 escadroane și o companie pușcă mitralieră, sub comanda locotenent colonelului Camilei Marini (un efectiv de 24 ofițeri, 911 ostași, 722 cai, 21 de trăsură). La 3 august 1916, regimentul a ocupat dispozitivul de luptă în zona Bazargic (*ibidem*, f. 6).

⁶⁰⁰ În noaptea de 15 spre 16 august 1916 au început ostilitățile militare, Dobrogea fiind atacată de trupe turcești și bulgare. Deși a luptat cu eroism, ca și alte unități române, Regimentul 10 Călărași a fost nevoit să se retragă, între 28 august - 30 octombrie) pe itinerariul Medgidia -Teghirghiol- Amzacea - Tuzla - Mangeac – Vadul lui Traian – Tariverde - Ceamurlia - Făgărașul Mare-Tulcea. Continuând, după situația dezastruoasă a campaniei militare din 1916, prin Brăila – Galați (3 -10 noiembrie) spre Panciu (14 decembrie) - Soveja – Negriștești. Efectivele militare au participat la luptele de apărare purtate pe Dealul Răchitosul Mare. La 21 februarie 1917, regimentul a fost retras de pe front, pentru refacere, în localitățile Pungești și Armășoiaia, județul Vaslui. Revenită pe front, în luna aprilie 1917, unitatea a executat misiuni de supraveghere, lucrări genistice și instrucție. După o scurtă perioadă de odihnă în localitatea Zăbrăuțul Mare a fost readusă pe front, la data de 10 iulie, în zona Poiana Țigăncii, realizând acțiuni de supraveghere, prin patrulare în zona valea Păcurei spre Câmpuri și valea Zăbrăuților, apoi în lunile următoare misiuni de luptă, pentru ca în noiembrie și decembrie să realizeze recunoașteri și patrulare în valea Trotușului până la Târgu Trotuș (A.M.R., Jurnal de Operații nr. 787, f.25-27).

⁶⁰¹ Conform Ordinului Marelui Stat Major, în februarie 1918, Divizionul 2 din regiment a fost dislocat în Basarabia, în zona Șoldănești – Bisericiani, apoi în mai - iunie la Cornești - Bolgrad. Divizionul 1 a executat misiuni de pază și asigurarea ordinii în zonă. La 20 octombrie 1918 a fost mobilizat la Bolgrad; 3 aprilie 1919 s-a deplasat la Cahul, executând misiuni de recunoaștere și pază, realizând capturi de armament și muniții. În mai 1919, regimentul a fost dispersat în sudul Basarabiei: Escadronul 1 la Mihailovka, Escadronul 2 la Leova, Escadronul 3 la Bolgrad și Escadronul 4 la Cahul (*ibidem*, f. 50).

⁶⁰² *Ibidem*, f. 85.

⁶⁰³ *Ibidem*, f.87-89.

⁶⁰⁴ *Istoria cavaleriei române*, p. 211-212..

⁶⁰⁵ AMR, Jurnal de Operații nr. 787, Regimentul 10 Călărași, f. 90-96.

Basarabiei, în luptele din Transnistria (la Vacarjani și Dalnic) și Odessa⁶⁰⁶. La 17 septembrie 1941 au fost trimise în zona Odessa și Grupurile 1, 18, 57 Cercetare. Cele 4 unități subordonate Regimentului 10 Călărași au participat la sângeroasele lupte de la Cotul Donului – Stalingrad și Caucaz, în Transnistria și Basarabia (1942-1944)⁶⁰⁷.

După evenimentele de la 23 august 1944, soldate cu arestarea guvernului mareșalului Ion Antonescu, întoarcerea armelor către foștii parteneri ai Axei, unitatea a participat la eliberarea Transilvaniei (1-25 octombrie 1944), apoi a Ungariei (26 octombrie 1944 și 15 ianuarie 1945); a Cehoslovaciei (15 februarie -12 mai 1945). În luna august 1945, Regimentul 10 Călărași a revenit în țară, în garnizoana Sibiu.

În urma instrucțiunilor impuse de Tratatul de Pace de la Paris (semnat cu mari sacrificii, la 10 februarie 1947), noilor guvernanți de stânga, în speță comuniști, de reducere drastică a efectivelor militare, la 20 august 1947 Regimentul 12 Călărași a fost desființat.

---

⁶⁰⁶ A.M.R. Pitești, Registru Istoric, Regimentul 10 Călărași, dosar 1122, f. 1-13.

⁶⁰⁷ *Idem*, Jurnal de Operații nr. 1198, Regimentul 10 Călărași, dosar 1121; C. Chiper, *op. cit.*, p. 122.